

ШУМО ХУҚУҚ ДОРЕД БА...

Хуқуқи
занони
маҳкумшуда
ҳангоми
адои ҷазои
ҷиноятӣ

Ҳуқуқи занони маҳкумшуда ҳангоми адои ҷазои ҷиноятӣ

ДУШАНБЕ 2021 ГОД

Дар китобча тавсияҳо барои занони маҳкумшуда, ки дар муассисаҳои ислоҳӣ адои ҷазо менамоянд, оварда, ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои онҳо шарҳ дода шуда, дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ, ки ёри ҳуқуқӣ мерасонанд, маълумот пешниҳод карда мешавад.

Машварати ройгони ҳуқуқиро шумо метавонед аз ҳуқуқшиносон ба даст оред:

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро дар ҚТ бо рақамҳои : 221 79 89.

Эътилофи ҷомеаи шаҳрвандӣ зидди шиканҷа ва бечазой бо телефони боварии зерин:

- дар ш. Душанбе ва НТМ 98-708-76-76,
- дар вилояти Хатло 98-787-66-66 и
- ва дар вилояти Суғд 98- 787- 33-33.

Маводи иттилоотӣ бо дастгирии молиявии Ҳамкориҳои байналхалқӣ оид ба ҳуқуқи инсон (Белгия) таҳия ва chop карда шудааст.

Тасвирҳо – Anna Karetnikova <https://annakaretnikova.com/>.

Мундарица

Муқадимма 4

Аз лаҳзаи ворид шудан ба муассисаи
заноа, шумо ҳуқуқ доред, ба: 5

Ҳуқуқи шумо ба табобат! 7

Агар шумо дар муассисаи заноа
ҳомиладор, модари синамакон ва ё
ки зани кудакдор бошед, пас шумо
ҳуқуқ доред, ба: 9

Агар шумо мақоми мусбии вимо
дошта бошед, пас ҳуқуқ доред: 11

Шумо ҳуқуқ ба озодӣ аз зӯроварии
ҷисмонӣ ва шаҳвонӣ доред 12

Ҳуқуқи шахсони маҳкумшуда ба
ариза ва шикоятҳо 13

Муқаддима

Маводи иттилоотии мазкур, баррасии қонунгузориеро дарбар мегирад, ки метавонад ба вазъияти шумо алоқаманд бошад. Маводи иттилоотӣ ба шумо дар бораи ҳуқуқҳоятон хабар медиҳад, ки дар қонунгузори милли ва байналмиллалӣ инъикос ёфтаанд. Он инчунин дар бораи ҳуқуқи Шумо оиди пешниҳод намудани шикоят маълумот медиҳад.

Дар Конститутсияи (Конститутсияи) Ҷумҳурии Тоҷикистон гуфта шудааст, ки Инсон, ҳуқуқ ва озодиҳои ӯ арзиши олий мебошанд. Ҳаёт, қадр, номус ва дигар ҳуқуқҳои фитрии инсон дахлнопазиранд. Ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрвандро давлат эътироф, риоя ва ҳифз менамояд. (моддаи 5 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон).

Тибқи моддаҳои 18 ва 38 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар шахс ҳуқуқи ҳифзи саломатӣ дорад. Дахлнопазирии шахсро давлат кафолат медиҳад. Ба ҳеҷ кас шиканҷа, ҷазо ва муносибати ғайриинсонӣ раво дида намешавад.

Кодекси иҷроии ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон кафолат медиҳад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ, озодӣ ва манфиатҳои қонунии маҳкумшудагонро эътиром ва ҳифз менамояд, шароити муқаррарнамудаи қонунро ҷиҳати адои ҷазо, кафолати адолати иҷтимоӣ, ҳимояи ҳуқуқӣ, инчунин амнияти шахсиро ҳангоми иҷроии ҷазо таъмин мекунад (Моддаи 15 Кодекси иҷроии ҷазои ҷиноятии ҶТ — минбаъд КИҶҶ ҶТ).

Аз лаҳзаи ворид шудан ба муассисаи занона, шумо ҳуқуқ доред, ба:

- оид ба ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои ҳеш, тартиб ва шартҳои адои намуди ҷазои таъин кардаи суд иттилооти хаттӣ гиред.
- ба муносибати эҳтиромонаи кормандони муассиса ё мақоми иҷроқунандаи ҷазо ҳуқуқ доранд. Шумо набояд таҳти муносибати бераҳмона ва паст задани шаъну шарафи инсонӣ қарор гиред.
- ба маъмурияти муассиса ё мақоми иҷроқунандаи ҷазо, ба мақомоти болоии онҳо, суд, мақомоти прокуратура ва дигарон, бо тақлиф ва арзу шикоят мууроҷиат намоянд. Барои маълумоти иловагӣ, ба қисмати «Шикоятҳо» нигаред.
- ба ҳифзи саломатӣ, аз ҷумла вобаста ба ҳулосаи тиббӣ ба гирифтани ёрии ибтидоии тиббӣ ва махсуси тиббӣ дар шароити амбулаторию дармонгоҳи ё беморхонавӣ ҳақ доранд, инчунин аз ҳуқуқи таъминоти моддию маишӣ истифода мебаранд.
- ба таъминоти иҷтимоӣ, аз ҷумла дар асоси умумӣ ба гирифтани нафақа ва кўмакпулиҳои иҷтимоӣ.
- аз хизмати адвокат ва дигар шахсоне, ки чунин хизматрасонии ҳуқуқиро пешниҳод менамоянд, истифода баранд.
- ба мулоқот бо аъзоёни оила, ҳешовандон, ҳамчунин ба қабул кардани хўрокворӣ ва дигар маводҳои мавриди ниёз ҳуқуқ доранд.
- ба товони зараре, ки ҳангоми иҷрои ҷазо ба онҳо расонида шудааст, ҳуқуқ доранд.

Эзоҳ:

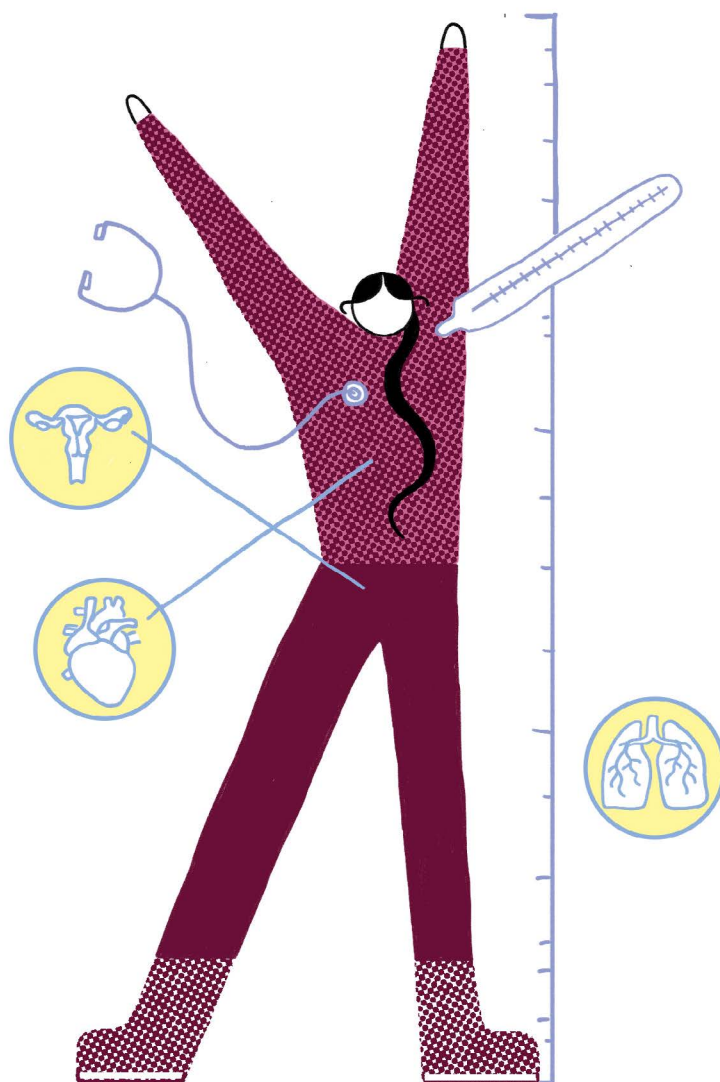
Ба амалбарории ҳуқуқи маҳкумшудагон набояд қоидаҳои тартиботи дохилро вайрон кунад, инчунин ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии дигар ашхосро маҳдуд намояд, қисми 11, моддаи 16 Кодекси иҷроӣ ҷазои ҷиноятии ҚТ.

Оё ба шумо дар ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ масъулиятҳо пешбинӣ карда шудааст?

- Шумо бояд меъёрҳои ахлоқу рафтори дар ҷомеа қабулшуда ва талаботи беҳдорию беҳдоштиро риоя иҷро намоед.
- Ўҳдадорӣ, ки аз намуди ҷазои таъиннамудаи суд бармеоянд.
- Вазифадоред, ки талаботи қонунро, ки тартиб ва шартҳои адои ҷазоро муайян менамояд, риоя кунед.
- Вазифадоред, ки талаботи қонунан асоснокбудаи маъмурияти муассиса ва мақомоти иҷрокунандаи ҷазоро ба ҷо оред.
- Вазифадоред, ки бо кормандон ва дигар ашхосе, ки ба муассисаи иҷрокунандаи ҷазо меоянд инчунин нисбат ба дигар маҳкумшудагон хушмуомила муносибат кунед.
- Вазифадоред, ки бо даъвати маъмурияти муассиса ва мақомоти иҷрокунандаи ҷазо ҳозир шавед ва оид ба масъалаҳои иҷроӣ талаботи ҳукм тавзеҳот диҳед. Дар сурати ҳозир нашудани маҳкумшуда ӯ маҷбури оварда шуданаш мумкин аст.

Аз ҷониби маҳкумшудагон иҷро накардани ўҳдадорӣ ба зимаашон гузошташуда, инчунин талаботи қонунии маъмурияти муассиса ё мақомоти иҷрокунандаи ҷазо боиси ҷавобгарии муқаррарнамудаи қонун мегардад.¹

Ҳуқуқи шумо ба табобат!

Баъди ҳозир шудан ба муассисаи ислоҳии занон, шумо ба мўҳлати то понздаҳ шабонарӯз дар шўъбаи карантин ҷойгир карда мешавед, бо мақсади муайян кардани бемориҳои мавҷудбуда, арзёбии вазъи саломатӣ, натиҷаи муоина дар картаи тиббии шумо ба қайд гирифта мешаванд, ва дар ҳолати зарурӣ, тадқиқоти иловагӣ таъин карда мешаванд. сироятӣ ва паразитӣ аз муоинаи тиббӣ гузаронида мешаванд.

Ташхиси рентгенологӣ ва флюорографии қафаси ҳарчи зудтар гузаронида мешавад (на зиёда аз 2 ҳафта) дар сурати мавҷуд набудани маълумот дар бораи ин ташхис дар давоми 4 моҳи охир.

Назорати минбаъдаи тиббии вазъи саломатии шумо дар вақти муоинаи профилактикии тиббӣ, муроҷиати амбулаторӣ дар шўъбаи тиббӣ, инчунин ҳангоми мушоҳидаи диспансерию шахсони дорои бемориҳои музмин, гузаронида мешавад. Муоинаи тиббии профилактикӣ дар як соляк маротиба гузаронида мешавад. Реҷаи гузаронидани ин муоинаҳо аз ҷониби роҳбари муассиса тасдиқ карда шуда ва аз ҷониби сардори даста ташкил карда мешавад. Натиҷаҳои муоинаи профилактикӣ дар корти тиббии шумо дарҷ карда мешаванд. Ҳангоми баромадан аз муассиса (интиқол, озод шудан ва ғайра) шумо аз муоинаи ниҳоии тиббӣ мегузаред.

Ҳангоми доштани ҷароҳатҳои ҷисмонӣ акти дахлдор тартиб дода мешавад, ки аз ҷониби ёрдамчиҳои навабатдори сардори муассиса, корманди тиб ва сардори посбоне, ки маҳкумшударо оварда расонидааст, имзо карда мешавад. Дар ин ҳолат аз ҷониби шӯъбаи оперативӣ тафтиш гузаронида мешавад. Агар тафтиш аломатҳои ҷиноятро ошкор созад, маводҳои он ба прокурор фиристода мешаванд, ки дар қаламрави он муассиса ҷойгир аст, барои қабул намудани қарор оид ба оғоз ё рад кардани парвандаи ҷиноятӣ.

Маҳкумшуда ҳуқуқ дорад барои гирифтани машварат ва таъбабат ба системаи хизматрасониҳои тиббии пулакии берун аз муассисаҳо дар системаҳои муассисаҳои тандурустии давлатӣ, мууроҷиат кунад. Пардохти чунин хизматрасониҳо ва ба даст овардани маводҳои зарурӣ, аз ҷониби ҳуди маҳкумшуда ва ё ҳешовандони он аз ҳисоби худ анҷом дода мешаванд. Моддаи 148 Кодекси тандурустии ҶТ.

Қоидаи 11 Қоидаҳои Бангкок пешбинӣ мекунад:

Дар вақти муоинаи тиббӣ танҳо кормандони тиббӣ иштирок мекунад, ба истиснои ҳолатҳои, ки табиб зарур мешуморад, ки ҳолатҳои истисноӣ вучуд дорад ва ё табиб аз корманди маҳбус хоҳиш мекунад, ки бо далелҳои амниятӣ иштирок кунад ва ё зани маҳбус хоҳиш мекунад, ки корманд ҳузур дошта бошад. Агар дар вақти муоинаи тиббӣ зарурати иштироки кормандони маҳбус, ки корманди тиббӣ нестанд ҷой дошта бошад, пас бояд чунин корманд зан бошад ва муоина бояд тавре гузаронида шавад, ки ҷои хилват, эҳтироми шараф ва маҳрамият қафолат дода шавад.

Ҳамзамон, қонунгузор барои ифшои маълумот дар бораи беморӣ ва натиҷаҳои азназаргузарониҳои тиббии бемор дар Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷазои ҷиноятӣ пешбинӣ кардааст. Субъекти ҷинояти мазкур метавонад инчунин духтуре бошад, ки ин маълумотро пешниҳод кардааст, ё дигар ашхос додааст. Тибқи моддаи 145 Кодекси ҷиноятӣ, Ошкор намудани маълумот оид ба беморӣ ё дигар натиҷаҳои таҳқиқи тиббии бемор аз ҷониби корманди соҳаи тиб, дорусозӣ ё дигар корманд бидуни зарурати касбӣ ё хизматӣ.

Агар шумо дар муассисаи занона ҳомиладор, модари синамакон ва ё ки зани кудакдор бошед, пас шумо ҳуқуқ доред, ба:

Маҳбасҳои занона барои табобати зарурӣ ва нигоҳубини занҳои ҳомиладор ва навзоида бояд ҷойҳои махсус дошта бошанд. Дар хонаҳои кӯдакон барои зисту зиндагӣ ва рушди мӯътадили кӯдакон шароити зарурӣ фароҳам оварда мешавад.

Дар Қоидаи 28 Қоидаи Нелсон Мандела пешбинӣ карда шудааст, ки:

Дар он ҷое, ки ин имконпазир аст, кӯшиш намудан зарур аст, ки таваллуди кӯдак на дар беморхонаи маҳбас, балки дар беморхонаи умумӣ сурат гирад. Вале агар кӯдак дар маҳбас таваллуд шавад, ин ҳолат бояд дар шаҳодатномаи таваллуди ӯ зикр нагардад.

Ба занони ҳомила, занони синамакон, дар муассисаи занона шароитҳои беҳбудгардонидашудаи манзилию-маишӣ фароҳам оварда шуда, меъёри зиёдкардашудаи озуқа муқаррар мегардад. Инчунин барои занони ҳомила оид ба ҳомиладорӣ ва таваллуд кумакпули пешбинӣ карда шудааст. Ҳамчунин занони маҳкумшуда, ки фарзандонашон дар хонаҳои кӯдакони назди муассисаи ислоҳӣ мебошанд, мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба нигоҳубини кӯдак ба гирифтани кӯмакпули ҳуқуқ доранд. (қисми 6 ва 8 моддаи 104 Кодекси иҷроии қазои ҷиноятии ҚТ).

Занони маҳкумшуда ҳақ доранд фарзандони худро то синни сесолагӣ ба хонаҳои кӯдакони ҷойгир кунанд, дар вақтҳои фориғ аз кор бидуни маҳдудият бо онҳо бошанд. Ба занони маҳкумшуда мумкин аст зиндагии якҷоя бо кӯдакони иҷозат дода шавад. (қисми 1 моддаи 101 Кодекси иҷроии қазои ҷиноятии ҚТ).

Дар Қоидаи 29 Қоидаи Нелсон Мандела дарҷ карда шудааст, ки:

Нисбати кӯдаконе, ки дар маҳбус ҳамроҳи яке аз волидайн қарор доранд, ҳеҷ вақт ҳамчун маҳбусон муносибат кардан мумкин нест.

Ҳуқуқ ва кафолати занони маҳкумшуда на танҳо дар Қоидаи нелсон Мандела дарҷ карда шудааст, балки дар Қоидаҳои Созмони Милали Муттаҳид оид ба муносибат бо занони маҳбус ва чораҳои қазо барои занони ҳуқуқвайронкунанда, ки бо маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманд нестанд (Қоидаҳои Бангкок) низ оварда шудааст.

Дар Қоидаи 48 ва 51 Қоидаи Бангкок пешбинӣ карда шудааст, ки:

- барои занони ҳомила, навзодон, кӯдакон ва модарони ширдеҳ ғизои муносиб ва саривақтӣ пешниҳод карда шуда, барои саломатиашон шароити мусоид ва барои пайваста машқи ҷисмонӣ намудан имконият фароҳам оварда мешавад.
- барои тарбияи чунин кӯдакон шароите муҳайё карда мешавад, ки то ҳадди имкон бо шароити тарбияи кӯдакон берун аз ҳудуди муассисаи ислоҳӣ монанд бошад.
- ба занони маҳбус, ки кӯдаконашон ҳамроҳи онҳо дар муассисаи ислоҳӣ мебошанд, барои вақтгузаронӣ бо кӯдаконашон имкониятҳои хеле фарох таъмин карда мешавад ва қарорҳо дар бораи он ки, кӯдак дар кадом синну сол бояд аз модараш ҷудо карда шавад бо назардошти арзёбии инфиродӣ ва таъмини манфиатҳои беҳтарини кӯдак мутобиқи қонунгузориҳои дохилии дахлдор қабул карда мешаванд.
- пас аз ҷудо кардани фарзандон аз модаронашон ва ҷойгир кардани онҳо дар оила назди хешовандон ва ё дар ҷойҳои алтернативии нигоҳубини онҳо, ба занони маҳбус имконият ва шароитҳои хеле фарох барои воҳӯрӣ бо кӯдаконашон таъмин карда мешавад, агар ин ҷавобгӯи таъмини манфиатҳои беҳтарини кӯдакон бошад ва ба амнияти ҷамъиятӣ таҳдид накунад.

Агар шумо мақоми мусбии ВНМО дошта бошед, пас ҳуқуқ доред:

Баъди дар шумо муайян кардани сирояти ВНМО, Шуморо ба қайди диспансерӣ мегиранд, ки мақсади он таъмин намудани вазифаҳои зерин мебошад:

- муайян ва таъбот намудани бемориҳо ва ё бемориҳои аз нав пайдошуда дар сироятёфта, ки ба афзоиши тези сирояти ВНМО мусоидат менамояд;
- дарёфти бармаҳали максималии аломатҳои афзоиши сирояти ВНМО ва таъиноти саривақтии таъботи махсус;

Дар хотир нигоҳ доред! Шумо ба гирифтани ҳама намудҳои ёри махсусгардонидашудаи тиббӣ бо риояи нигоҳ доштани сирри тиббӣ ҳуқуқ доред.

Дар Қоидаҳои Бангкок (Қоидаи 17) қайд карда шудааст, ки

Занони маҳбус оид ба масъалаҳои пешгирии бемориҳо, аз ҷумла ВНМО, бемориҳои тавассути алоқаи ҷинсӣ гузаранда ва дигар бемориҳои бо хун гузаранда, инчунин оид ба ҷанбаҳои гендерии ҳифзи саломатӣ, таълим ва иттилоот мегиранд.

Шумо ҳуқуқ ба озодӣ аз зӯроварии ҷисмонӣ ва шаҳвонӣ доред:

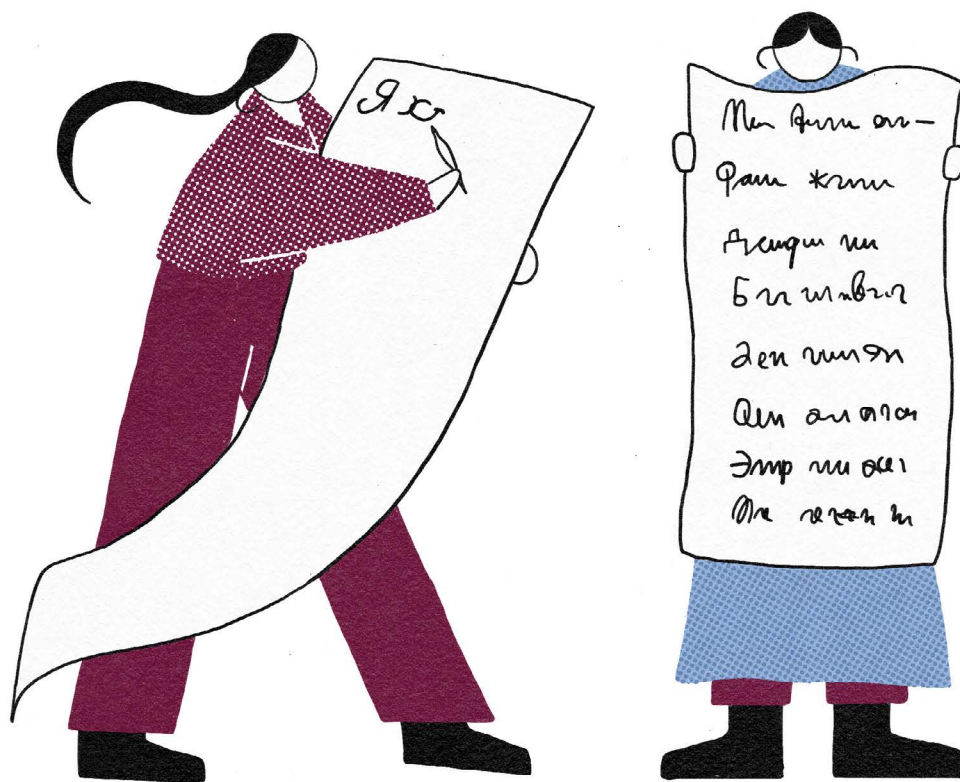
Маҳкумшудагон ба амнияти шахсӣ ҳуқуқ доранд. Ҳангоми ба миён омадани хатар ба ҳаёт ва саломатӣ ё таҳдиди содир шудани дигар ҷиноят ба муқобили шахсияти маҳкумшуда аз ҷониби дигар ашхос ӯ ҳуқуқ дорад ба ҳар як шахси мансабдори муассисаи иҷроқунандаи ҷазо дар намуди маҳдуд кардани озодӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ, нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ ҷиҳати таъмини амният ва гузаронидан ба дигар бино, ки дар он ҷо чунин таҳдид вучуд надорад, бо ариза муроҷиат кунад. Дар чунин ҳолат шахси мансабдор вазифадор аст ҷиҳати таъмини амнияти шахсии маҳкумшудаи муроҷиатнамуда чораҳои таъхирнопазир андешад. (Моддаи 20 Кодекси иҷроӣ ҷазои ҷиноятии ҚТ).

Ҳангоми расонидани ҷароҳатҳои ҷисмонӣ ва ё равонӣ, зӯроварии ҷинсӣ, маҳкумшуда ҳуқуқ дорад бо шикоят ва барои муҳофизат муроҷиат намояд. Ба таври муфассал дар қисмати Ариза ва шикоятҳо.

Қоидаи 7 Қоидаҳои Бангкок ҳуқуқи занонро дар ҳолати таҷовуз ба номус дар муассисаи пешбинӣ мекунад:

- кормандони муассисаи бетаъхир парвандаро барои тафтиш ба мақомоти дахлдор бо таъмин намудани принсипи махфият пешниҳод менамояд.
- маъмурияти маҳбус барои чунин занон дар гирифтани ёрии ҳуқуқӣ ва пешниҳод намудани амният аз зӯроварии такрорӣ мусоидат мекунад.
- Занони маҳбус, ки мавриди зӯроварии ҷинсӣ қарор гирифтаанд ва махсусан онҳое, ки дар натиҷаи он ҳомиладор шуданд, ёрии тиббӣ ва равонӣ мегиранд.

Ҳуқуқи шахсони маҳкумшуда ба ариза ва шикоятҳо

Маҳкумшудагон метавонанд пешниҳод, ариза ва шикоятҳоро дар натиҷаи норозигӣ бо Қарори суд оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ, масъалаҳои оилавӣ ва граждани (ҷудошавӣ, алимент, тақсимои мерос ва ғайраҳо), аз он ҷумла оид ба масъалаҳои вайроншавии ҳуқуқ ва манфиати қонунии онҳо аз тарафи кормандони муассиса, ба суд мақомоти прокуратура, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дигар мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва худидораи маҳаллӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, инчунин мақомоти байнидавлатӣ ва ташкилотҳои байналмилалӣ оиди ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, ирсол намоянд.

Дар ариза ё ки шикоят хатман санаи санаи қонқншиканиро дарҷ намуда (санаи Қарор ва ё ки ҳалномаи суд дар бораи парвандаи ҷиноятӣ, граждани ва оилавӣ), ҳолатҳои парвандаи худро муфассал тавсиф кунед ва ҳамаи ҳуҷҷатҳои мавҷударо (Қарор ва ё ҳалномаи суд, шаҳодатномаи ақди никоҳ ва таваллуд ва дигар ҳуҷҷатҳоро) замима кунед. Дар ҳолатҳои, ки ҳуҷҷатҳои дар боло зикршударо надоред, шумо метавонед дар шикояти худ муҳлати тахминиро нишон дода, аз мақомоти давлатие, ки шикояти шуморо баррасӣ намуда истодааст муроҷиат намоед, ки мустақилона ҳуҷҷатҳоро аз мақомотҳои дахлдор ба даст оранд (суд, прокуратура, САҲШ).

Таклиф ва арзу шикояти маҳкумшудагон метавонад шифоҳӣ ё хаттӣ буда, тавассути маъмурияти муассиса равона карда шаванд. Пеш аз равон кардан онҳо аз ҷониби маъмурияти муассиса мавриди баррасӣ қарор мегиранд. Тибқи қонун, шикоят оид ба ҳаракати кормандони муассиса аз ҷониби маъмурияти муассиса азназар гузаронида намешавад ва бояд дар муҳлати на камтар аз як шабонарӯз ба мақомоти прокуратура фиристода шавад.

Таклиф ва арзу шикояти маҳкумшудагон оид ба қарор ва амали маъмурияти муассиса ин қарор ва амалро бознамедорад. Мақомот ва ашхоси мансабдор, ки ба онҳо таклиф ва арзу шикояти маҳкумшудагон ирсол шудааст, бояд онҳоро дар мўҳлатҳои муайяннамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ намуда, қарори дар ин маврид қабулшударо ба маълумоти маҳкумшудагон расонанд. (Моддаи 19 Кодекси иҷроӣ қазои ҷиноятии ҶТ).

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон кист?

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд, мусоидат ба риоя ва эҳтироми онҳо аз ҷониби мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоатҳо), шахсони мансабдори онҳо ва шахсони мансабдори корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо сарфи назар аз шакли ташкили ҳуқуқи онҳо, пешбинӣ карда шудааст. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳангоми амалиномаи ваколатҳои худ мустақил буда, ва ба ягон мақомоти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоатҳо) ва шахсони мансабдор тобеъ нест.

Соли 2020 аз ҷониби наздикони маҳкумшудагон ва ҳуди онҳо ба Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон 25 муроҷиат (соли 2019 - 18) ворид гардиданд. Мазмуни асосии муроҷиатҳоро масъалаҳо оид ба мусоидат намудан барои ба таъбаат фаро гирифтани маҳкумшуда, озод намудани маҳкумшуда аз адои ҷазо бинобар вазъи саломатӣ, бахшиши ҷазо, таъин намудан ба сифати ҳимоятгар, кам кардани муҳлати адои ҷазо, вохӯрӣ бо маҳкумшуда, гузаронидан аз муассисаи ислоҳии ФР ба муассисаи ислоҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон, огоҳӣ ёфтани аз вазъи саломатии маҳкумшуда, пеш аз муҳлат аз адои ҷазо озод намудани маҳкумшуда, норозигӣ аз ҷазои таъиншуда ва дигарҳо ташкил мекунанд.

Аз муроҷиатҳои воридшуда 14 адад тибқи тааллуқдорӣ ба вазорату идораҳои дахлдор ирсол гардида, 4 адад дар Дастгоҳи мақомот ва 7 адади онҳо дар ҷояш санҷида шуд. Аз ҷумла бо мусоидати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон 6 муроҷиат ба манфиати муроҷиаткунандагон мусбӣ ҳал карда шуд.²

Фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон воситаҳои мавҷудаи ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои шаҳрвандонро пурра намуда, ваколатҳои мақомоти давлатиро, ки барқарорсозии ҳуқуқ ва озодиҳои поймолшударо таъмин менамоянд, бекор ва аз нав дида баромаданро талаб намекунад.

Кӯтоҳ Ваколат оид ба ҳуқуқи инсон - Омбудсмен номида мешавад.

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо розигии Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин карда мешавад. (Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»).

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ ба чӣ қоркардан ҳуқуқ дорад?

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳангоми тафтиши шикоятҳо аз рӯи ташаббуси худ ё ҳангоми гирифтани маълумот дар бораи оммавӣ ва ҷиддӣ вайроншавии ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд (маҳкумшуда), ё дар мавридҳои, ки кирдорҳои поймолкунии ҳуқуқи инсон аҳамияти махсусан ҷамъиятӣ доранд, метавонад мустақилона ё якҷоя бо дигарон дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ оид ба масъалаҳои ҳуқуқи инсон, тафтишот гузаронад.

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад бо маҳкумшудагон дар алоҳидагӣ мулоқот намояд.

Эзоҳҳо

- 1 Нигаред ба Моддаи 17 Кодекси ҷазои ҷиноии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- 2 <http://ombudsman.tj/files/maruza2020.pdf> Маърузаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2020.

